

ΤΟΠΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ CLLD / LEADER ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΝΟΤΙΟΥ ΕΒΡΟΥ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΑΛΙΕΙΑ & ΘΑΛΑΣΣΑ 2014 -2020»

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 4 «ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΔΑΦΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ»

«ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΑΛΙΕΥΤΙΚΩΝ
ΠΕΡΙΟΧΩΝ»

(Μέτρο 8.3.3: Άρ. 63.1 του Καν. 508/2014 'Εφαρμογή στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων' [για παρεμβάσεις δημοσίου χαρακτήρα])

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗΣ

Κωδικός Πρόσκλησης: 63.1 CLLD.1

Προβατώνας, Απρίλιος 2020

Περιεχόμενα

1. ΕΠΑΛΘ 2014-2020 – Προτεραιότητα 4: «Αύξηση της απασχόλησης και της εδαφικής συνοχής» - ΤΑΠΤοΚ - CLLD	3
2. Το Τοπικό Πρόγραμμα CLLD / LEADER Αλιείας Κεντρικού και Νοτίου Έβρου	4
2.1. Θεματικές κατευθύνσεις και στόχοι του Τοπικού Προγράμματος	4
2.2. Περιοχή παρέμβασης	5
3. Δημόσιες επενδύσεις για την αειφόρο ανάπτυξη των αλιευτικών περιοχών	6
4. Γενικοί και ειδικοί όροι επιλεξιμότητας	8
4.1. Γενικοί όροι επιλεξιμότητας.....	8
5. Εύλογο κόστος	9
6. Απαιτούμενα δικαιολογητικά	10
7. Διαδικασία αξιολόγησης αιτήσεων χρηματοδότησης.....	16
8. Διευκρινήσεις για την ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης στην πράξη.....	17
9. Χάρτης περιοχής παρέμβασης.....	20

1. ΕΠΑΛΘ 2014-2020 – Προτεραιότητα 4: «Αύξηση της απασχόλησης και της εδαφικής συνοχής» - ΤΑΠΤοΚ - CLLD

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας και Θάλασσας 2014 – 2020 (ΕΠΑΛΘ 2014 – 2020), αξιοποιώντας τους πόρους του Ευρωπαϊκού Ταμείου Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ) και στο πλαίσιο της Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης, στοχεύει στη βιώσιμη ανάπτυξη περιοχών αλιείας και υδατοκαλλιέργειας. Ένα μέσο επίτευξης του στόχου αυτού, είναι η υλοποίηση **ολοκληρωμένων πολυταμειακών στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης** υπό την ευθύνη **τοπικών φορέων**, (Άρθρο 32 του Καν. ΕΕ 1303/2013) σε συνέργεια με άλλα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ), οι οποίες κυμαίνονται από επικεντρωμένες στην αλιεία έως και ευρύτερες στρατηγικές που απευθύνονται στη διαφοροποίηση των αλιευτικών περιοχών.

Προβλέπεται να υλοποιηθούν παρεμβάσεις που ομαδοποιούνται υπό τους ακόλουθους **αναπτυξιακούς στόχους**:

- Προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης, της κοινωνικής ένταξης, της δημιουργίας θέσεων εργασίας και της στήριξης της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού στις παράκτιες και τις εσωτερικές κοινότητες που εξαρτώνται από την αλιεία και την υδατοκαλλιέργεια.
- Διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων στο πλαίσιο της αλιείας και σε άλλους τομείς της θαλάσσιας οικονομίας.

Στο πλαίσιο υλοποίησης των στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης, με την εφαρμογή της **Τοπικής Ανάπτυξης με την Πρωτοβουλία των Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤοΚ - CLLD)**, το ΕΤΘΑ δύναται να χρηματοδοτήσει Δημόσιες επενδύσεις για την αειφόρο ανάπτυξη των αλιευτικών περιοχών, επιλεγμένων περιοχών παρέμβασης.

Δύναται να υποβληθούν προτάσεις/δράσεις οι οποίες συμβάλλουν με άμεσο ή έμμεσο τρόπο στην ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας, συμπεριλαμβανομένης της αξιοποίησης των περιβαλλοντικών πλεονεκτημάτων της περιοχής και της προώθησης της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Το ΕΤΘΑ, ενδεικτικά, δύναται να χρηματοδοτήσει:

- Υποδομές που μεγιστοποιούν τη συμμετοχή αλιείας / υδατοκαλλιέργειας στην βιώσιμη ανάπτυξη των περιοχών αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, εφόσον μπορεί να τεκμηριωθεί η διαχείρισή τους σε τοπικό επίπεδο.
- Υποδομές για την ενθάρρυνση της τουριστικής δραστηριότητας (θαλάσσια πάρκα, καταδυτικά κέντρα, παρατηρητήρια θαλάσσιου περιβάλλοντος, υποδομές μικρής κλίμακας για την ανάδειξη περιοχών φυσικού κάλλους, αξιοθέατων και μνημείων της φύσης ή του πολιτισμού κ.α.).
- Υποδομές και Υπηρεσίες για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στις αλιευτικές περιοχές (αποκατάσταση κτιρίων για κοινωφελή χρήση, βελτίωση και ανάπλαση κοινόχρηστων χώρων, δημιουργία χώρων πρασίνου κ.α.).

2. Το Τοπικό Πρόγραμμα CLLD / LEADER Αλιείας Κεντρικού και Νοτίου Έβρου

2.1. Θεματικές κατευθύνσεις και στόχοι του Τοπικού Προγράμματος

Το Τοπικό Πρόγραμμα (Τ.Π.) CLLD / LEADER Αλιείας Κεντρικού και Νοτίου Έβρου υλοποιείται στο νομό Έβρου, σε συγκεκριμένες Δημοτικές / Τοπικές Κοινότητες, όπως αυτές παρουσιάζονται στην ενότητα 2.2.

Για την εφαρμογή της στρατηγικής του Τ.Π. CLLD / LEADER Αλιείας Κεντρικού και Νοτίου Έβρου και ιδιαίτερα του Μέτρου 4.2 του ΕΠΑΛΘ «Στήριξη υλοποίησης δράσεων των στρατηγικών Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία Τοπικών κοινοτήτων (CLLD / ΤΑΠΤΟΚ)», η **Δημοσυνεταιριστική Έβρος Α.Ε. ΑΑΕ ΟΤΑ** έχει οριστεί ως **Ενδιάμεσος Φορέας (ΕΦ)** σύμφωνα με την υπ'αρ: 2880/01-08-2018 (ΦΕΚ 3578/22-8-2018) απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

Με βάση τις ανάγκες, τη δυναμική, τις δυνατότητες και τις προοπτικές της περιοχής παρέμβασης η στρατηγική του τοπικού προγράμματος βασίζεται σε μια βασική θεματική κατεύθυνση και εξειδικεύεται σε τέσσερις δευτερεύουσες.

Η βασική θεματική κατεύθυνση της στρατηγικής, όσο και οι δευτερεύουσες κατευθύνσεις του συνολικού Τοπικού Προγράμματος εξυπηρετούνται από το μέρος του σχεδιασμού που αφορά το ΕΤΘΑ.

Πιο συγκεκριμένα, η βασική θεματική κατεύθυνση που αφορά το ΕΤΘΑ είναι **«Διαφοροποίηση των προϊόντων/υπηρεσιών και του αλιευτικού εισοδήματος της περιοχής»** ενώ επιπρόσθετα παρουσιάζει αλληλεπιδράσεις και συμπληρωματικότητα με τις τέσσερις επιπλέον δευτερεύουσες θεματικές κατευθύνσεις της τοπικής ανάπτυξης:

1. Βελτίωση της ελκυστικότητας της περιοχής παρέμβασης και ενίσχυση του τουριστικού προϊόντος
2. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της αλυσίδας αξίας του αγροδιατροφικού τομέα και ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας
3. Προώθηση της συμμετοχής, της συνεργασίας, της δικτύωσης και της ανταλλαγής τεχνογνωσίας μεταξύ διαφορετικών περιοχών, εταίρων και κρατών
4. Βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και ποιότητας ζωής του τοπικού πληθυσμού και διατήρηση - βελτίωση των πολιτιστικών στοιχείων της περιοχής

Οι παραπάνω θεματικές κατευθύνσεις εξειδικεύονται στους παρακάτω Γενικούς Στόχους:

ΓΣ1. Προώθηση της επιχειρηματικής αναζωογόνησης της περιοχής

ΓΣ2. Αύξηση της απασχόλησης στην τοπική αγορά εργασίας

ΓΣ3. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της τοπικής οικονομίας

ΓΣ4. Ενίσχυση της προσελκυστικότητας της περιοχής

ΓΣ5. Βελτίωση των όρων διαβίωσης του τοπικού πληθυσμού και μείωση της έντασης των κοινωνικών προβλημάτων

Οι γενικοί αυτοί στόχοι αναλύονται και εξειδικεύονται περαιτέρω σε μία σειρά **Ειδικών Στόχων** ως εξής:

ΓΣ1. Προώθηση της επιχειρηματικής αναζωογόνησης της περιοχής στον αγροτικό και μη τομέα

- ✓ ΕΣ1.1: Αύξηση της προσφοράς και βελτίωσης της ποιότητας μεταποιημένων γεωργικών/αλιευτικών προϊόντων
- ✓ ΕΣ1.2: Εμπλουτισμός, αναβάθμιση και διαφοροποίηση του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος προς τις συνθήκες της αγοράς

- ✓ ΕΣ1.3: Ίδρυση νέων μονάδων και παροχή στήριξης προς υφιστάμενες μικρομεσαίες επιχειρήσεις
- ✓ ΕΣ1.4: Ενθάρρυνση της διαφοροποίησης και της δημιουργίας καινοτόμων παρεμβάσεων σε όλο το φάσμα της παραγωγικής διαδικασίας

ΓΣ2.Αύξηση της απασχόλησης

- ✓ ΕΣ2.1: Αξιοποίηση του ενδογενούς δυναμικού της περιοχής
- ✓ ΕΣ2.2: Προώθηση ίσων ευκαιριών απασχόλησης σε όλους τους κατοίκους
- ✓ ΕΣ2.3: Ενθάρρυνση της εισόδου και της παραμονής των νέων και των γυναικών στην αγορά εργασίας

ΓΣ3.Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της τοπικής οικονομίας

- ✓ ΕΣ3.1: Αύξηση του βαθμού αξιοποίησης των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων της περιοχής παρέμβασης
- ✓ ΕΣ3.2: Τόνωση της εξωστρέφειας και της καινοτομίας
- ✓ ΕΣ3.3: Δημιουργία τοπικών δικτύων
- ✓ ΕΣ3.4: Ενθάρρυνση της ανάπτυξης διακλαδικών/ διατομεακών σχέσεων

ΓΣ4.Ενίσχυση της προσελκυστικότητας της περιοχής

- ✓ ΕΣ4.1: Ορθολογική διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος
- ✓ ΕΣ4.2: Ανάπτυξη συναφών υποδομών
- ✓ ΕΣ4.3: Διαφύλαξη και ανάδειξη του φυσικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος

ΓΣ5.Βελτίωση των όρων διαβίωσης του τοπικού πληθυσμού και μείωση της έντασης των κοινωνικών προβλημάτων

- ✓ ΕΣ5.1: Βελτίωση των τεχνικών υποδομών για την εξυπηρέτηση του τοπικού πληθυσμού
- ✓ ΕΣ5.2: Αναβάθμιση των υπηρεσιών στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής (πρόνοια, εκπαίδευση, πολιτισμός, αθλητισμός), καθώς και ενίσχυση κοινωνικών εξυπηρετήσεων που απευθύνονται σε ειδικές πληθυσμιακές ομάδες.

Το Τ.Π. CLLD / LEADER Αλιείας Κεντρικού και Νοτίου Έβρου περιλαμβάνει δράσεις που θα συμβάλουν στην επίτευξη των παραπάνω στόχων και στην βιώσιμη ανάπτυξη της περιοχής παρέμβασης.

2.2. Περιοχή παρέμβασης

Η περιοχή παρέμβασης του Τ.Π. CLLD / LEADER Αλιείας Κεντρικού και Νοτίου Έβρου ουσιαστικά περιλαμβάνει παράκτιες περιοχές που συμβάλλουν στην ανάπτυξη της αλιείας και το νησί της Σαμοθράκης και αποτελείται από τέσσερις Δημοτικές / Τοπικές κοινότητες (ΔΚ/ΤΚ), τρεις από το Δήμο Αλεξ/πολης και το νησί της Σαμοθράκης.

Αναλυτικά η περιοχή παρέμβασης έχει ως εξής:

Περιφερειακή Ενότητα	Δήμος	Δημοτική Ενότητα	Τοπική / Δημοτική Κοινότητα	Γεωγραφικός Κωδικός Καλλικράτη	Χαρακτηρισμός περιοχής*	LEADER ΕΠΑΛΘ 2014-2020	
						Έκταση (km ²)	Πληθυσμός (στοιχεία 2011 – μόνιμος πληθυσμός)
ΕΒΡΟΥ	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ	Τ.Κ. Μάκρης	03010105	Ορεινή	64	1.919
ΕΒΡΟΥ	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ	ΤΡΑΪΑΝΟΥΠΟΛΗΣ	Τ.Κ. Ανθείας	03010201	Ορεινή	24	1.226
ΕΒΡΟΥ	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗΣ	ΤΡΑΪΑΝΟΥΠΟΛΗΣ	Τ.Κ. Λουτρού	03010203	Ορεινή	60	769
ΕΒΡΟΥ	ΣΑΜΟΘΡΑΚΗΣ	ΣΑΜΟΘΡΑΚΗΣ	Δ.Κ. Σαμοθράκης	0304	Νησιωτική	181	2.859
ΣΥΝΟΛΟ						329	6.773

Οι προτεινόμενες πράξεις μπορούν να υλοποιηθούν μόνο στην προαναφερθείσα περιοχή παρέμβασης.

3. Δημόσιες επενδύσεις για την αειφόρο ανάπτυξη των αλιευτικών περιοχών

Στο πλαίσιο του Τ.Π. CLLD / LEADER Κεντρικού και Νοτίου Έβρου και του Μέτρου 4.2 του ΕΠΑΛΘ, η δράση «Δημόσιες επενδύσεις για την αειφόρο ανάπτυξη των αλιευτικών περιοχών» περιλαμβάνει τις εξής υποδράσεις:

1. Υποδομές που μεγιστοποιούν τη συμμετοχή της αλιείας στη βιώσιμη ανάπτυξη της περιοχής παρέμβασης.

Ενδεικτικά μπορούν να ενισχυθούν:

- η βελτίωση των υποδομών στους αλιευτικούς λιμένες, στους τόπους εκφόρτωσης και στα καταφύγια όπως: η βελτίωση της σηματοδότησης και του φωτισμού, η εγκατάσταση συστημάτων ανέλκυσης – καθέλκυσης σκαφών, η αποκατάσταση χερσαίας ζώνης περιμετρικά του λιμένα, η ενεργειακή αναβάθμιση του συνόλου των εγκαταστάσεων, η δημιουργία χώρων διοίκησης και χώρων υγιεινής, η εξασφάλιση παροχών πόσιμου νερού, η δημιουργία έργων για την αντιμετώπιση της προσάμμωσης και για την ασφάλεια των αλιευτικών σκαφών
- η δημιουργία και βελτίωση κοινών υποδομών και συστημάτων για την εξυπηρέτηση των δραστηριοτήτων των αλιέων: αποθήκες, ηλεκτρονικά συστήματα επικοινωνίας κλπ
- η δημιουργία και βελτίωση χώρων πώλησης αλιευτικών προϊόντων (ιχθυαγορές).

2. Υποδομές για την ενθάρρυνση της τουριστικής δραστηριότητας

Ενδεικτικά μπορούν να ενισχυθούν:

- η δημιουργία θαλάσσιων πάρκων
- η δημιουργία υποδομών για τη διευκόλυνση της διεξαγωγής δραστηριοτήτων κατάδυσης και παρατήρησης του θαλάσσιου περιβάλλοντος
- η ανάδειξη τοπίων ή σημείων ενδιαφέροντος για τη δημιουργία χώρων αναψυχής των κατοίκων και επισκεπτών της περιοχής
- η σήμανση τοπικών αξιοθέατων, μνημείων κλπ
- η κατασκευή ή αναβάθμιση πολυλειτουργικών ψυχαγωγικών υποδομών (εγκαταστάσεις ψυχαγωγίας πολυλειτουργικού χαρακτήρα που προσφέρουν, ιδίως, πολιτιστικές και ψυχαγωγικές υπηρεσίες)
- η αναβάθμιση υποδομών τουριστικών λιμένων (μαρίνες, καταφύγια) για την εξυπηρέτηση σκαφών αναψυχής και ναυταθλητισμού

3. Υποδομές και υπηρεσίες για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στις αλιευτικές περιοχές

Ενδεικτικά μπορούν να ενισχυθούν:

- η δημιουργία, βελτίωση και ανάπτυξη κοινοχρήστων χώρων (π.χ. πλατείες, παιδικές χαρές, χώροι άθλησης και ψυχαγωγίας)
- Επισκευή πλακόστρωτων δρόμων (καλντερίμια), πεζοδρόμηση δρόμων ιδιαίτερου ενδιαφέροντος γ)
- Διαμόρφωση εισόδων χωριού (κατασκευή πεζοδρομίου, ειδική διαμόρφωση φωτισμού),
- Διαμόρφωση χώρων στάθμευσης και σχετική σήμανση κοντά σε σημεία απαγόρευσης της κυκλοφορίας οχημάτων (καλντερίμια, πεζόδρομοι),
- Δημιουργία νέων και περιποίηση υφιστάμενων χώρων πρασίνου,
- Τοποθέτηση φωτιστικών και ανάδειξη με ειδικό φωτισμό των χαρακτηριστικών στοιχείων της τοπικής αρχιτεκτονικής, αλλά και στοιχείων που σχετίζονται με την παράδοση και την ιστορία οικισμών (μνημεία, τόποι οργάνωσης πανηγυριών κλπ)
- η δημιουργία νέων ή η αποκατάσταση υφιστάμενων κτιρίων και η μετατροπή τους σε χώρους για κοινωφελή χρήση ή χώρους άσκησης πολιτιστικών δραστηριοτήτων (πχ πολιτιστικά κέντρα, θέατρα, κινηματογράφοι, ωδεία, βιβλιοθήκες, ΚΑΠΗ)
- η βελτίωση εγκαταστάσεων βιολογικών καθαρισμών, καθώς και η βελτίωση της απόδοσής τους

- η δημιουργία ή βελτίωση αθλητικών υποδομών
- η δημιουργία ή βελτίωση υποδομών που εξυπηρετούν ευπαθείς ομάδες πληθυσμού
- η αποκατάσταση και η ανάδειξη περιοχών ιδιαίτερου περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος όπως: υγροβιότοποι, εκβολές ποταμών
- δράσεις πολιτικής προστασίας από φυσικές καταστροφές (πλημμύρες, καταστροφές που προέρχονται από τη θάλασσα κλπ) από εθελοντές
- η εφαρμογή καινοτόμων τεχνικών για τη βελτίωση της βιοποικιλότητας (π.χ. τοποθέτηση τεχνητών υφάλων για την αποκατάσταση θαλάσσιων οικοτόπων)
- η υλοποίηση τεχνικών έργων για την αποκατάσταση της διάβρωσης των ακτών

4. Συλλογικές δράσεις στήριξης της αλιείας και δράσεις περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης των φορέων και των κατοίκων των παράκτιων περιοχών

Ενδεικτικά μπορούν να ενισχυθούν:

- η διοργάνωση ενημερωτικών δράσεων που αφορούν στην πρόληψη και προστασία από ασθένειες που απειλούν την υγεία των αλιείων και των κατοίκων των παράκτιων περιοχών
- η διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων τοπικού χαρακτήρα που έχουν ως στόχο την ανάδειξη των αλιευτικών προϊόντων της περιοχής (π.χ. γιορτή ψαρά, διαγωνισμοί μαγειρικής) και την ευαισθητοποίηση των καταναλωτών στην αγορά ντόπιων αλιευμάτων
- δράσεις βελτίωσης και αξιοποίησης των περιβαλλοντικών πλεονεκτημάτων των αλιευτικών περιοχών, προώθηση της κοινωνικής ευημερίας και της πολιτιστικής κληρονομιάς στις αλιευτικές περιοχές, περιλαμβανομένης της θαλάσσιας πολιτιστικής κληρονομιάς
- η διοργάνωση αθλητικών εκδηλώσεων που σχετίζονται με τη θάλασσα, σε συνδυασμό με την ευαισθητοποίηση σχετικά με την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος
- η διοργάνωση εκστρατειών γνωστοποίησης για τη σπουδαιότητα κατανάλωσης αλιευμάτων που αποτελούν προϊόντα υπεύθυνης αλιείας και παράγονται με βιώσιμο τρόπο
- η διοργάνωση ενημερωτικών δράσεων για τις επιπτώσεις της ανθρώπινης δραστηριότητας στο περιβάλλον και την ανάγκη για αλλαγή νοοτροπίας και συμπεριφοράς (π.χ. αλόγιστη χρήση φυτοφαρμάκων, υπεραλίευση, παράνομη αλιεία)
- η διοργάνωση ενεργειών ευαισθητοποίησης των κατοίκων και φορέων των παράκτιων περιοχών σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος (π.χ. δημιουργία εντύπων – εκδόσεων, ηλεκτρονικών παιχνιδιών, οργάνωση ημερίδων-εκδηλώσεων, εθελοντικών καθαρισμών ακτών/θαλασσών)
- η υλοποίηση βιωματικών εκπαιδευτικών δράσεων σε μαθητές σε θέματα προστασίας του θαλάσσιου και παράκτιου περιβάλλοντος και προσαρμογής στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής.

Εν δυνάμει δικαιούχοι

Για τις υποδράσεις 1 - 3:

Φορείς Τοπικής Αυτοδιοίκησης και οι εταιρείες τους και τα νομικά τους πρόσωπα

Για την υποδράση 4:

1. Φορείς Τοπικής Αυτοδιοίκησης και οι εταιρείες τους και τα νομικά τους πρόσωπα
2. Συλλογικοί φορείς μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα του αλιευτικού ή του περιβαλλοντικού τομέα

Καθεστώς / Ποσοστό ενίσχυσης

Άρθρο 95 (παρ. 2α και 3β), ΚΑΝ 508/2014 / έως 100%

4. Γενικοί και ειδικοί όροι επιλεξιμότητας

4.1. Γενικοί όροι επιλεξιμότητας

- Ως ημερομηνία έναρξης της επιλεξιμότητας των δαπανών ορίζεται η **01.01.2018**, εφόσον τηρούνται οι περιορισμοί που ορίζονται από το θεσμικό πλαίσιο περί μη περάτωσης του φυσικού αντικείμενου του έργου. Στις πράξεις όπου θα γίνει η χρήση της αναδρομικότητας της επιλεξιμότητας των δαπανών θα πραγματοποιηθούν όλοι οι προβλεπόμενοι έλεγχοι των δημοσίων έργων (προδημοπρασιακοί, προσυμβατικοί, έλεγχοι συμβάσεων κλπ) κατά το στάδιο της ένταξης της πράξης. Ως ημερομηνία λήξης του φυσικού αντικείμενου ορίζεται η 30η Ιουνίου 2023 και ως ημερομηνία λήξης του οικονομικού αντικείμενου η 31η Δεκεμβρίου 2023.
- Πράξεις που έχουν περατωθεί φυσικά ή εκτελεστεί πλήρως δεν είναι επιλέξιμες, ανεξάρτητα εάν έχουν εκτελεστεί ή όχι οι σχετικές πληρωμές.
- Οι **κανόνες επιλεξιμότητας** των δαπανών των συγχρηματοδοτούμενων πράξεων προσδιορίζονται στην **με αρ. πρωτ. 137675/ΕΥΘΥ1016/19-12-2018 (ΦΕΚ 5968/Β/31-12-2018)**, αντικατάσταση της υπ' αριθμ. 110427/ΕΥΘΥ/1020/20.10.2016 (ΦΕΚ 3521/Β/01.11.16) Υπουργικής Απόφασης με τίτλο «Τροποποίηση και αντικατάσταση της υπ' αριθ. 81986/ΕΥΘΥ712/31.07.2015 (ΦΕΚ Β' 1822) υπουργικής απόφασης «Εθνικοί Κανόνες Επιλεξιμότητας δαπανών για τα προγράμματα του ΕΣΠΑ 2014-2020 – Έλεγχοι νομιμότητας δημοσίων συμβάσεων συγχρηματοδοτούμενων πράξεων ΕΣΠΑ 2014-2020 από Αρχές Διαχείρισης και Ενδιάμεσους Φορείς – Διαδικασία ενστάσεων επί των αποτελεσμάτων αξιολόγησης πράξεων» (ΥΑΕΚΕΔ).
- Σε περίπτωση που μια πράξη εξετάζεται στο πλαίσιο της Ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης όπως αναφέρεται στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2016/C 262/01), προκειμένου να επιβεβαιωθεί η μη κρατική ενίσχυση, πρέπει κατά την υποβολή των προτάσεων οι δυνητικοί δικαιούχοι να υποβάλλουν στοιχεία τα οποία διασφαλίζουν είτε ότι η πρότασή τους δεν αποτελεί οικονομική δραστηριότητα, είτε (στην περίπτωση που αποτελεί οικονομική δραστηριότητα) ότι η χρηματοδότηση του έργου δε δίνει πλεονέκτημα στους δικαιούχους και δεν απειλεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό ή να έχει επιπτώσεις στις συναλλαγές.
Εφόσον τα παραπάνω δεν μπορούν να αποδειχθούν, τότε θα πρέπει να εξεταστεί η μικρή επίπτωση στις συναλλαγές. Βάση της ως άνω αναφερόμενης Ανακοίνωσης, ορισμένες δραστηριότητες έχουν καθαρά τοπικό αντίκτυπο και κατά συνέπεια δεν επηρεάζουν καθόλου τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών. Ειδικότερα, όταν ο δικαιούχος παρέχει αγαθά ή υπηρεσίες σε μια περιορισμένη περιοχή ενός κράτους μέλους και είναι απίθανο να προσελκύσει πελάτες από άλλα κράτη μέλη, η δράση δεν έχει παρά οριακές επιπτώσεις στις συνθήκες διασυννοριακών επενδύσεων ή εγκατάστασης και υπάρχει το πολύ ένας αμελητέος αντίκτυπος στις αγορές και στους καταναλωτές σε γειτονικά κράτη – μέλη.
- Σε περίπτωση που το σύνολο ή μέρος της Πράξης χρηματοδοτείται στο πλαίσιο του Κανονισμού 651/2014 (ΓΑΚ) και για τον προσδιορισμό του ποσού/έντασης ενίσχυσης λαμβάνεται υπόψη το έλλειμμα χρηματοδότησης που προσδιορίζεται μέσω χρηματοοικονομικής ανάλυσης, πρέπει κατά τη διάρκεια ζωής του έργου να προκύπτουν λειτουργικά έσοδα μεγαλύτερα ή ίσα από τις λειτουργικές δαπάνες.

4.2 Ειδικοί όροι επιλεξιμότητας

- Η πράξη μπορεί να υλοποιηθεί μόνο στην περιοχή παρέμβασης του Τ.Π. CLLD / LEADER Αλιείας Κεντρικού και Νοτίου Έβρου όπως αυτή παρουσιάζεται στην Ενότητα 2.2.
- Η Πράξη πρέπει να εμπίπτει στην προτεραιότητα, το θεματικό στόχο, το μέτρο και τον ειδικό στόχο

του Επιχειρησιακού Προγράμματος ΕΠΑΛΘ 2014 – 2020 καθώς και στις θεματικές κατευθύνσεις, τους στρατηγικούς και ειδικούς στόχους του Τ.Π. CLLD / LEADER Αλιείας Κεντρικού και Νοτίου Έβρου όπως αναφέρονται στο εγκεκριμένο αναμορφωμένο Τοπικό Πρόγραμμα CLLD/LEADER Αλιείας Κεντρικού και Νοτίου Έβρου και παρουσιάζονται στην Ενότητα 2.1.

- Οι συλλογικοί φορείς μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα του αλιευτικού ή περιβαλλοντικού τομέα δύναται να είναι δικαιούχοι μόνο για «Συλλογικές δράσεις στήριξης της αλιείας και δράσεις περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης των φορέων και των κατοίκων των παράκτιων περιοχών».

5. Εύλογο κόστος

Η κοστολόγηση της προτεινόμενης πράξης πρέπει να είναι εύλογη. Αυτό σημαίνει ότι ο προτεινόμενος προϋπολογισμός αντιστοιχεί σε δαπάνες για τις οποίες υπάρχουν αντικειμενικά στοιχεία που αποδεικνύουν ότι δεν υπερβαίνουν τις τρέχουσες τιμές της αγοράς.

Ειδικότερα:

- I) Στις περιπτώσεις που ο **προϋπολογισμός προκύπτει από κανονιστικές πράξεις** (πχ υπουργικές αποφάσεις), και ο βαθμός ωριμότητας της πράξης το επιτρέπει (πχ σύνταξη τευχών δημοπράτησης), τόσο οι τιμές μονάδας όσο και ο συνολικός προϋπολογισμός των υποέργων/πράξης **θεωρείται ρεαλιστικός**.
- II) Σε άλλη περίπτωση για την εκτίμηση του προϋπολογισμού μπορούν να χρησιμοποιηθούν στοιχεία όπως:
  - II.i. **πραγματικό κόστος από παρεμφερείς πράξεις** που έχουν υλοποιηθεί, λαμβάνοντας υπόψη τις επικρατούσες συνθήκες της αγοράς κατά το χρόνο αξιολόγησης της πρότασης
  - II.ii. **μη δεσμευτικές προσφορές** (πχ τουλάχιστον δύο προσφορές από δύο ανεξάρτητους μεταξύ τους προμηθευτές) που υποβάλλονται από τον δικαιούχο.

6. Απαιτούμενα δικαιολογητικά

Το Τεχνικό Δελτίο Πράξης (ΤΔΠ), αποτελεί την πρόταση του Δικαιούχου και συμπληρώνεται αποκλειστικά στην ηλεκτρονική μορφή που διατίθεται στο ΟΠΣ ΕΣΠΑ.

Η υποβολή της πρότασης συνιστά και αίτηση χρηματοδότησης του δυνητικού δικαιούχου. Αναπόσπαστο στοιχείο της πρότασης αποτελούν τα δικαιολογητικά/έγγραφα, τα οποία συνοδεύουν το ΤΔΠ. Τα συνοδευτικά δικαιολογητικά/ έγγραφα, υποβάλλονται σε μορφή αρχείου τύπου pdf, ως συνημμένα στο ΤΔΠ. Σε περιπτώσεις εγγράφων, για τα οποία **δεν είναι τεχνικά εφικτή η ηλεκτρονική επισύναψη/υποβολή (π.χ. χάρτες, σχέδια, κλπ), ο δικαιούχος υποχρεούται να τα αποστείλει στον ΕΦ**, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην πρόσκληση.

Στον παρακάτω πίνακα απεικονίζονται τα απαιτούμενα δικαιολογητικά/ έγγραφα για την υποβολή της πρότασης καθώς επίσης και με ποιο στάδιο αξιολόγησης συνδέονται.

	ΕΙΔΟΣ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΟΥ	ΣΤΑΔΙΟ ΑΞΙΟΛ/ΣΗΣ
A. Στοιχεία για τον έλεγχο συμβατότητας της πρότασης		
1	Τεχνικό Δελτίο Πράξης – ΤΔΠ (Υποβάλλεται ηλεκτρονικά μέσω του ΟΠΣ ΕΣΠΑ) Στην πρόσκληση επισυνάπτεται Υπόδειγμα Τεχνικού Δελτίου Πράξης και οδηγίες συμπλήρωσης.	A, B1-B5
2	α) Αντίγραφο καταστατικού του νομικού προσώπου και τροποποιήσεις αυτού ή κωδικοποιημένο καταστατικό που τεκμηριώνουν την αρμοδιότητα του δυνητικού δικαιούχου για την εκτέλεση της πράξης. Αφορά όλους τους δυνητικούς δικαιούχους πλην τους ΟΤΑ. β) Κανονιστικές αποφάσεις σε περίπτωση που δεν προκύπτει από το καταστατικό η αρμοδιότητα του δυνητικού δικαιούχου για την εκτέλεση της πράξης. γ) Σχέδιο προγραμματικής σύμβασης για τυχόν μεταβίβαση της αρμοδιότητας υλοποίησης σε άλλο φορέα (σύμφωνα με το συνημμένο υπόδειγμα της πρόσκλησης) και αποφάσεις των αρμοδίων οργάνων των συμβαλλομένων μερών για την έγκριση του σχεδίου της Προγραμματικής Σύμβασης και την υπογραφή της.	A
3	Απόφαση αρμοδίου οργάνου του δυνητικού δικαιούχου για την υποβολή της πρότασης. Στην απόφαση θα πρέπει, επίσης, να αναφέρεται ποιος θα είναι φορέας που θα αναλάβει τη λειτουργία / συντήρηση της πράξης.	A, B3
B1. Στοιχεία σαφήνειας και πληρότητας πρότασης		

1	<p>Αναλυτικός προϋπολογισμός έργου (και σε ηλεκτρονική μορφή xls):</p> <p>α) Έργα που εκτελούνται με δημόσιες συμβάσεις:</p> <p>Εγκεκριμένα τεύχη δημοπράτησης της πράξης ή σχέδια τευχών δημοπράτησης. Εφόσον δεν υποβληθούν τεύχη δημοπράτησης, υποβάλλεται αναλυτικός προϋπολογισμός δημοσίου έργου, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, καθώς και αναλυτικές προμετρήσεις για τα έργα υποδομών, θεωρημένες από την αρμόδια τεχνική υπηρεσία.</p> <p>β) Έργα που <u>δεν</u> εκτελούνται με δημόσιες συμβάσεις:</p> <p>Αναλυτικός προϋπολογισμός προτεινόμενης πράξης, σύμφωνα με το υπόδειγμα της παρούσας πρόσκλησης.</p>	B1 – B4
2	<p>Αρχιτεκτονικά σχέδια:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Τοπογραφικό διάγραμμα και διάγραμμα κάλυψης (κλίμακα 1:200) υπογεγραμμένα από μηχανικό. • Σχέδια (όσα κατά περίπτωση απαιτούνται) υπογεγραμμένα από μηχανικό: κατόψεις, όψεις, τομές, από τα οποία πρέπει να προκύπτει η προσβασιμότητα ΑΜΕΑ, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο σχετικό παράρτημα της πρόσκλησης. Στις περιπτώσεις που στο έργο περιλαμβάνεται η προμήθεια εξοπλισμού, στις κατόψεις θα πρέπει να συμπεριλαμβάνεται η διάταξη του εξοπλισμού στο χώρο. 	B1 – B4
3	Βεβαίωση έναρξης εργασιών (μη φυσικού προσώπου) από την ΑΑΔΕ, από την οποία να προκύπτει και το καθεστώς ΦΠΑ. (όπου απαιτείται)	B1
4	Δικαιολογητικά που αποδεικνύουν το εύλογο κόστος των δαπανών, σύμφωνα με τα οριζόμενα στον ενημερωτικό οδηγό της πρόσκλησης (Ενότητα 5).	B1, B2
B.2 Στοιχεία τήρησης θεσμικού πλαισίου και ενσωμάτωσης οριζόντιων πολιτικών		

1	<p>Έκθεση τεκμηρίωσης εξασφάλισης της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία (για την εξέταση της έκθεσης συνυπολογίζονται η απεικόνιση της προσβασιμότητας ΑΜΕΑ στα σχέδια καθώς και οι προτεινόμενες δαπάνες για παρεμβάσεις προσβασιμότητας ΑΜΕΑ στον αναλυτικό προϋπολογισμό πράξης).</p> <p>Οι κανόνες που πρέπει να τηρούνται για την εξασφάλιση της προσβασιμότητας ΑΜΕΑ καθώς και το βασικό ισχύον θεσμικό πλαίσιο, παρουσιάζονται στον Οδηγό: Παράρτημα II για την εξειδίκευση του κριτηρίου αξιολόγησης «Εξασφάλιση της προσβασιμότητας στα άτομα με αναπηρία» (συνημμένο αρχείο πρόσκλησης: 1.b_O.I.1_11b_O.I.1_1_ΠΑΡΑΡΤ_II_ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ_ΑΜΕΑ_v1_080517</p> <p><u>Σημείωση:</u> Σε περίπτωση κατά την οποία μία πράξη έχει ήδη συμβασιοποιηθεί και δεν έχει γίνει πρόβλεψη για τα ΑΜΕΑ, εφόσον απαιτείται από τη φύση της πράξης και την κείμενη νομοθεσία, ο δυνητικός δικαιούχος με Υπεύθυνη Δήλωση θα δεσμεύεται ότι θα αναλάβει όλες τις δαπάνες προσαρμογής για εξασφάλιση προσβασιμότητας για ΑΜΕΑ με δικά του έξοδα.</p>	B2
2	<p>Ερωτηματολόγιο ελέγχου κρατικών ενισχύσεων έργων πολιτισμού ή σύγχρονου πολιτισμού (εφόσον απαιτείται από τη φύση της πρότασης).</p> <p><u>Σημείωση:</u> Λαμβάνοντας υπόψη ότι η έννοια της κρατικής ενίσχυσης είναι μία αντικειμενική και νομική έννοια που ορίζεται απευθείας από την Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ερμηνεύεται από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στον συνημμένο Παράρτημα III «Οδηγίες για την αρχική αξιολόγηση του κριτηρίου ύπαρξης κρατικής ενίσχυσης στην πράξη» δίνονται κατευθύνσεις / οδηγίες ώστε να εξετάζεται εάν η πράξη ενέχει στοιχεία κρατικής ενίσχυσης (συνημμένο αρχείο πρόσκλησης: 1c_O.I.1_1_ΠΑΡΑΡΤ_III_ΚΡΑΤΙΚΕΣ_ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ_v1_080517</p> <p>Επίσης στην ενότητα 8 του παρόντος Οδηγού παρουσιάζεται το υπ'αρ 30738/ΕΥΚΕ 482/14.03.2019 έγγραφο της ΕΥΚΕ σχετικά με διατύπωση γνώμης για την παρούσα πρόσκληση.</p>	B2
3	<p>Απόφαση Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (περιβαλλοντική αδειοδότηση ή απαλλαγή για το σύνολο του προτεινόμενου φυσικού αντικειμένου).</p> <p><u>Σημείωση:</u> αν κατά τη φάση της περιβαλλοντικής αδειοδότησης προέκυψαν πρόσθετες παρεμβάσεις ή τροποποιήσεις του φυσικού αντικειμένου, αυτές πρέπει να έχουν ληφθεί υπόψη στην οριστική μελέτη.</p>	B2
B3. Στοιχεία σκοπιμότητας		
1	<p>Καταστατικό ή σχετική νομοθεσία, ή σχετικό κανονιστικό πλαίσιο βάσει των οποίων ο φορέας λειτουργίας και συντήρησης, έχει τη δυνατότητα λειτουργίας και συντήρησης του έργου.</p> <p><u>Σημείωση:</u> ο φορέας λειτουργίας και συντήρησης δηλώνεται στο πεδίο Β.25 του ΤΔΠ και ορίζεται με απόφαση του αρμοδίου συλλογικού οργάνου (βλ. δικ.Α3).</p>	B3

B.4 Στοιχεία ωριμότητας	
<p>1</p> <p>Δελτίο Ενεργειών Ωρίμανσης και Υποχρεώσεων Πράξης.</p> <p><u>Σημείωση:</u> Οι ενέργειες ωρίμανσης δύνανται να είναι η έκδοση αδειών (π.χ. οικοδομική άδεια, τροποποιήσεις περιβαλλοντικών όρων. κλπ), η έκδοση εγκρίσεων (π.χ. από αρχαιολογική υπηρεσία, εγκριτικές αποφάσεις μελετών, κλπ), άλλες προαπαιτούμενες ενέργειες, όπως έκδοση Υπουργικών Αποφάσεων, απόκτηση γης – απαλλοτριώσεις, προγραμματικές συμβάσεις, κλπ. Στις ενέργειες ωρίμανσης περιλαμβάνονται και οι ενέργειες ανάληψης νομικής δέσμευσης με τα επιμέρους στάδια εξέλιξής τους (π.χ. υποβολή τευχών δημοπράτησης, προέλεγχος και έγκριση διακήρυξης από τη ΔΑ, υποβολή σχεδίου σύμβασης, προέλεγχος και έγκριση νομικής δέσμευσης. κλπ).</p> <p>Τα στοιχεία του Δελτίου πρέπει να συμφωνούν με τα αντίστοιχα πεδία ΣΤ. 27-42 του ΤΔΠ.</p>	B4
<p>2</p> <p>Στοιχεία κυριότητας ή κατοχής του ακινήτου</p> <p>Σε περίπτωση πράξεων που περιλαμβάνουν υποδομές απαιτούνται αποδεικτικά ιδιοκτησίας στο όνομα του δικαιούχου, ή μακροχρόνια μίσθωση/παραχώρηση ή προσύμφωνο τουλάχιστον για 15 έτη από την δημοσιοποίηση της πρόσκλησης, επί του γηπέδου ή του αγροτεμαχίου στο οποίο πραγματοποιούνται οι επενδύσεις. Σε περίπτωση εκσυγχρονισμού, χωρίς επέμβαση στον φέροντα οργανισμό του κτιρίου ή/και υλοποίησης μικρών βοηθητικών κτισμάτων εντός του οικοπέδου, τουλάχιστον εννιά (9) έτη από την δημοσιοποίηση της πρόσκλησης.</p> <p>Κατά την υποβολή φακέλου συμμετοχής, στα πλαίσια της αίτησης στήριξης, γίνονται δεκτά προσύμφωνα μίσθωσης/παραχώρησης ή αγοράς γηπέδου ή του οικοπέδου ή/και του ακινήτου, ενώ τα συμφωνητικά θα πρέπει να προσκομίζονται πριν την έκδοση της απόφασης ένταξης της πράξης.</p> <p>Επιπλέον, το ακίνητο στο οποίο θα υλοποιηθεί το έργο, θα πρέπει να είναι ελεύθερο βαρών (προσημείωση υποθήκης ή υποθήκη) και να μην εκκρεμούν διεκδικήσεις τρίτων επ' αυτού (πιστοποιητικό βαρών και μη διεκδικήσεων αντίστοιχα). Το πιστοποιητικό βαρών δύναται να προσκομισθεί έως και πριν την υπογραφή της σύμβασης.</p> <p>Κατ'εξαίρεση, στις ακόλουθες περιπτώσεις είναι δυνατή η ύπαρξη εγγεγραμμένων βαρών όταν:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. η πράξη αφορά στην τοποθέτηση εξοπλισμού ή ήπιες ενέργειες που δεν συνδέονται μόνιμα και σταθερά με το ακίνητο, 2. η προσημείωση υποθήκης ή η υποθήκη έχει εγγραφεί σε εξασφάλιση δανείου που χορηγήθηκε μετά από φυσική καταστροφή, 3. η προσημείωση υποθήκης ή η υποθήκη έχει εγγραφεί σε εξασφάλιση δανείου για την υλοποίηση της πρότασης. 	B4

3	Βεβαίωση δημάρχου , συνοδευόμενη από σκαρίφημα υπογεγραμμένο από την αρμόδια Τεχνική Υπηρεσία του Δήμου, που θα βεβαιώνει τους κοινόχρηστους χώρους στους οποίους γίνεται παρέμβαση (μόνο στις περιπτώσεις ανάπλασης οικισμών).	B4
4	Βεβαίωση δικαιούχου για την ύπαρξη δικτύων κοινής ωφελείας και την υποχρέωση ή μη μετακίνησης ή μεταφοράς τους (για τις περιπτώσεις ανάπλασης οικισμών).	B4
5	Πίνακας αποτύπωσης αναγκών τεχνικών υποστηρικτικών μελετών και της ωρίμανσης της πράξης (σύμφωνα με το υπόδειγμα της πρόσκλησης – Πίνακας Δ1).	B4, B1
6	Υποβάλλονται όλες οι υπάρχουσες μελέτες και οι εγκριτικές αποφάσεις των μελετών όπως αναγράφονται στον πίνακα αποτύπωσης αναγκών τεχνικών υποστηρικτικών μελετών και της ωρίμανσης της πράξης.	B4, B1
7	Πίνακας αποτύπωσης αδειών και εγκρίσεων της πράξης και του βαθμού προόδου αυτών (σύμφωνα με το υπόδειγμα της πρόσκλησης- Πίνακας Δ2).	B4, B1
8	Υποβάλλονται όλες οι άδειες και εγκρίσεις , όπως αναγράφονται στον πίνακα αποτύπωσης αδειών και εγκρίσεων της πράξης και του βαθμού προόδου αυτών.	B4, B1
9	<p>Αγορά / απαλλοτρίωση εδαφικής έκτασης/κτιριακής εγκατάστασης</p> <p>α) Σε περίπτωση αγοράς / απαλλοτρίωσης εδαφικής έκτασης ή αγοράς κτιριακής εγκατάστασης, εκτίμηση αξίας από ανεξάρτητο πιστοποιημένο εκτιμητή ή δεόντως εξουσιοδοτημένο επίσημο φορέα.</p> <p>β) Υπεύθυνες δηλώσεις ιδιοκτητών περί συμφωνίας εξαγοράς εδαφικής έκτασης ή κτιριακής εγκατάστασης (εφόσον υπάρχουν)</p> <p>γ) Απόφαση τιμής μονάδας αποζημίωσης για την απαλλοτριούμενη έκταση από δικαστήριο (εφόσον υπάρχει)</p> <p><u>Σημείωση:</u> Οι όροι και οι προϋποθέσεις κτήσης ακινήτων περιγράφονται στο άρθρο 16 της με αρ. πρωτ. 137675/ΕΥΘΥ1016/19-12-2018 ΥΑΕΚΕΔ.</p>	B4, B1

10	<p>Σχέδιο Απόφασης Υλοποίησης Υποέργου με Ίδια Μέσα μόνο στις περιπτώσεις πράξεων που εκτελούνται με ίδια μέσα</p> <p><u>Σημείωση:</u> Στις περιπτώσεις όπου περιλαμβάνεται υποέργο αρχαιολογικών εργασιών και ερευνών, ο δυνητικός δικαιούχος υποβάλλει συνημμένα στην πρότασή του <u>σχέδιο απόφασης αυτεπιστασίας αρχαιολογίας</u>, με περιεχόμενο αντίστοιχο του τυποποιημένου εντύπου του ΣΔΕ, ιδίως ως προς την ανάλυση του προϋπολογισμού ανά κατηγορία δαπανών (αριθμός προσωπικού ανά ειδικότητα, κατηγορίες προμηθειών/υπηρεσιών κλπ), το χρονοδιάγραμμα ενεργειών και τις διαδικασίες ανάθεσης. Επιπλέον, υποβάλλει σχέδιο Μνημονίου συνεργασίας μεταξύ του κυρίου/δικαιούχου του έργου και της αρμόδιας Υπηρεσίας του Υπ. Πολιτισμού, εφόσον απαιτείται.</p> <p>Τέλος, στο ΤΔΠ οι Εφορείες Αρχαιοτήτων, οι οποίες υλοποιούν αρχαιολογικές έρευνες και εργασίες σε τεχνικά έργα τρίτων, θα πρέπει να εμφανίζονται ως δικαιούχοι / εταίροι στην πράξη για το υποέργο αρμοδιότητάς τους.</p>	B4, B1
B5. Στοιχεία διαχειριστικής ικανότητας		
1	<p>Υποδείγματα που τεκμηριώνουν τη διοικητική και επιχειρησιακή ικανότητα του δικαιούχου. Για τη συμπλήρωση των υποδειγμάτων συμβουλευτείτε τον «Οδηγό για την εκτίμηση της διαχειριστικής ικανότητας δυνητικών δικαιούχων ΕΣΠΑ 2014-2020».</p> <p>Σημείωση:</p> <p>1) Στις περιπτώσεις φορέων που έχουν τη μορφή ΝΠΙΔ και δεν υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής των νόμων και προεδρικών διαταγμάτων για την ανάθεση και υλοποίηση δημοσίων συμβάσεων και ανάλογα με το είδος της δράσης που αφορά η προτεινόμενη πράξη, ο φορέας οφείλει να διαθέτει εγκεκριμένο κανονισμό ανάθεσης και παρακολούθησης/υλοποίησης συμβάσεων, ο οποίος οφείλει να είναι συμβατός τόσο με τις κοινοτικές οδηγίες για τις δημόσιες συμβάσεις, όσο και με τις αρχές της ΣΛΕΕ για διαφάνεια και ίση μεταχείριση.</p> <p>Εάν η προτεινόμενη πράξη αφορά σε υποέργα που υλοποιούνται με ίδια μέσα (αυτεπιστασία) που δεν απαιτούν την ανάθεση συμβάσεων με προϋπολογισμό άνω των ορίων του πρόχειρου διαγωνισμού, δεν είναι αναγκαία η ύπαρξη τέτοιου εγκεκριμένου κανονισμού.</p> <p>Κατά τα λοιπά ο δικαιούχος οφείλει να υποβάλει το συστατικό του έγγραφο και συμπληρωμένα τα υποδείγματα που τεκμηριώνουν τη διοικητική και επιχειρησιακή του ικανότητα.</p> <p>Στην περίπτωση υλοποίησης έργου με Προγραμματική Σύμβαση ή Σύμβαση Διαδημοτικής ή Διαβαθμικής Συνεργασίας, ως προς την επάρκεια ελέγχεται ο Φορέας επικαλείται την διαχειριστική επάρκεια.</p>	B5

7. Διαδικασία αξιολόγησης αιτήσεων χρηματοδότησης

Σκοπός της διαδικασίας είναι η διασφάλιση της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης στην επιλογή για χρηματοδότηση Πράξεων που συμβάλουν στους αναπτυξιακούς στόχους της Προτεραιότητας 4 του ΕΠΑΛΘ 2014-2020 και στους στόχους του Τοπικού Προγράμματος σύμφωνα με τη μεθοδολογία αξιολόγησης και τα κριτήρια επιλογής πράξεων που έχουν εγκριθεί από την Επιτροπή Παρακολούθησης του ΕΠΑΛΘ 2014-2020.

Η μεθοδολογία αξιολόγησης είναι συγκριτική, γεγονός που σημαίνει ότι η αξιολόγηση όλων των προτάσεων πρέπει να ολοκληρωθεί μετά την καταληκτική ημερομηνία και τα αποτελέσματα να ανακοινωθούν ταυτόχρονα για όλες τις προτάσεις. Από τα κριτήρια τα οποία βαθμολογούνται προκύπτει η συνολική βαθμολογία της κάθε πρότασης, βάσει της οποίας θα καθοριστεί η σειρά κατάταξης των προτάσεων. Οι προτάσεις που επιλέγονται για χρηματοδότηση (μέχρι να εξαντληθεί ο διαθέσιμος προϋπολογισμός της Πρόσκλησης) είναι εκείνες με τις υψηλότερες βαθμολογίες, εφόσον ικανοποιούνται και ενδεχόμενες ελάχιστες προϋποθέσεις έγκρισης που προσδιορίζονται στην πρόσκληση.

Η διαδικασία αξιολόγησης των προς χρηματοδότηση πράξεων διενεργείται σε δύο στάδια:

- **ΣΤΑΔΙΟ Α΄:** Έλεγχος πληρότητας και επιλεξιμότητας πρότασης

Το Στάδιο Α΄ έχει στόχο να διασφαλίσει, τις ελάχιστες προϋποθέσεις που προβλέπονται στο κανονιστικό πλαίσιο και στην πρόσκληση, προκειμένου η πρόταση να προχωρήσει στο Στάδιο Β΄ της αξιολόγησης.

- **ΣΤΑΔΙΟ Β΄:** Αξιολόγηση των προτάσεων ανά ομάδα κριτηρίων

Κατά το Στάδιο Β΄ διενεργείται η αξιολόγηση των προτάσεων σύμφωνα με τα κριτήρια αξιολόγησης τα οποία διακρίνονται σε πέντε βασικές ομάδες:

ΣΤΑΔΙΟ Β1. Πληρότητα και σαφήνεια του περιεχομένου της πρότασης (στάθμιση 25%)

ΣΤΑΔΙΟ Β2. Ενσωμάτωση οριζόντιων πολιτικών και τήρηση θεσμικού πλαισίου

ΣΤΑΔΙΟ Β3 Σκοπιμότητα πράξης (στάθμιση 50%)

ΣΤΑΔΙΟ Β4. Ωριμότητα πράξης (στάθμιση 15%)

ΣΤΑΔΙΟ Β5. Διοικητική, Επιχειρησιακή και Χρηματοοικονομική ικανότητα δυνητικού δικαιούχου (στάθμιση 10%)

Η αξιολόγηση πραγματοποιείται από τα αρμόδια στελέχη του ΕΦ με απόφασή του, για τους οποίους διασφαλίζεται, σε κάθε περίπτωση, ότι:

- δεν υφίσταται σύγκρουση συμφερόντων
- διαθέτουν την απαιτούμενη εμπειρία και τεχνογνωσία για τη διενέργεια της αξιολόγησης

Κατά τη διενέργεια της αξιολόγησης (συγκριτική), ο ΕΦ δύναται να ζητήσει σε οποιοδήποτε στάδιο της αξιολόγησης την υποβολή συμπληρωματικών στοιχείων και διευκρινήσεων. Τα στοιχεία αυτά θα πρέπει να προσκομισθούν στον ΕΦ εντός δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση του σχετικού εγγράφου στον δυνητικό δικαιούχο.

Αναλυτικά η διαδικασία αξιολόγησης περιγράφεται στα συνημμένα έντυπα της πρόσκλησης:

- **Ο.Ι.1_1_ΟΔΗΓΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ_v1_080517**
- **Κριτήρια αξιολόγησης πράξεων δημοσίου χαρακτήρα**

8. Διευκρινήσεις για την ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης στην πράξη

Σύμφωνα με την υπ' αρ. 30738/ΕΥΚΕ 482/14-03-2019 διατύπωση σύμφωνης γνώμης της Ειδικής Υπηρεσίας Κρατικών Ενισχύσεων σχετικά με το σχέδιο της παρούσας πρόσκλησης, τα προτεινόμενα έργα δύναται να εξετασθούν στο πλαίσιο του θεσμικού πλαισίου των Κρατικών Ενισχύσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης είτε ως έργα που δεν ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης είτε ως έργα που ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης με βάση το δίκαιο του ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Πιο συγκεκριμένα:

- **Αλιεία / υδατοκαλλιέργεια**

Όπως προκύπτει από τον ΚΑΝ(ΕΕ) 508/2014 για το ΕΤΘΑ (παρ. 2, άρθρο 8), οι υποβληθείσες προτάσεις που **αφορούν αποκλειστικά σε θέματα αλιείας / υδατοκαλλιέργειας**, και υπάγονται στο άρθρο 42 της της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ε.Ε. (ΣΛΕΕ), **απαλλάσσονται από τον έλεγχο** για την ύπαρξη ή όχι κρατικής ενίσχυσης. Για τις λοιπές εξετάζεται η τήρηση των κριτηρίων του άρθρου 107 της ΣΛΕΕ.

- **Κρατικές ενισχύσεις / οικονομική δραστηριότητα.**

Το άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ ορίζει τις κρατικές ενισχύσεις ως «ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό **διά της ευνοϊκής μεταχειρίσεως ορισμένων επιχειρήσεων** ή ορισμένων κλάδων παραγωγής [...], κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές».

Ως **επιχείρηση** θεωρούνται όλες οι οντότητες που ασκούν **οικονομική δραστηριότητα** ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τις διέπει και τον τρόπο χρηματοδότησής τους. Συνεπώς ο χαρακτηρισμός μιας συγκεκριμένης οντότητας ως επιχείρηση εξαρτάται αποκλειστικά από τη φύση των δραστηριοτήτων που ασκεί. **Οικονομική δραστηριότητα αποτελεί κάθε δραστηριότητα που συνίσταται στην προσφορά αγαθών και υπηρεσιών στην αγορά.**

Προκειμένου να προσδιοριστεί αν μια κρατική χρηματοδότηση προς οποιονδήποτε φορέα που ασκεί οικονομική δραστηριότητα είναι οικονομική ενίσχυση, πρέπει να ισχύουν **σωρευτικά** τα παρακάτω κριτήρια:

- Χορήγηση / μεταφορά **κρατικών πόρων**
- **Επιλεκτική ενίσχυση** προς ορισμένες επιχειρήσεις ή κλάδους παραγωγής
- **Νόθευση** ή απειλής νόθευσης **του ανταγωνισμού** και διατάραξη του ενδοενοσιακού εμπορίου
- Παροχή **πλεονεκτήματος**

Αν τα παραπάνω κριτήρια **πληρούνται**, τότε οι υποβληθείσες προτάσεις **ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης** και εξετάζονται σύμφωνα με το πλαίσιο των κρατικών ενισχύσεων (ΚΑΝ(ΕΕ) 651/2014, 1407/2014).

- **Άσκηση δημόσιας εξουσίας**

Το άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση όπου το Δημόσιο ενεργεί «**ασκώντας δημόσια εξουσία**» ή όταν οι δημόσιες οντότητες ενεργούν «**υπό την ιδιότητά τους ως δημόσιες αρχές**». Μια οντότητα μπορεί να θεωρηθεί ότι ενεργεί ασκώντας δημόσια εξουσία σε περίπτωση που η **εν λόγω δραστηριότητα εμπίπτει στις ουσιαστικές λειτουργίες του κράτους ή συνδέεται με τις λειτουργίες αυτές λόγω της φύσεως, του αντικειμένου και των κανόνων στους οποίους υπόκειται**.

Σε περίπτωση που οι ανωτέρω προϋποθέσεις πληρούνται, **οι υπηρεσίες που παρέχονται από τους δικαιούχους**

της πρόσκλησης δεν συνιστούν οικονομική δραστηριότητα και οι φορείς λειτουργίας ή/και κύριοι των έργων δεν ενεργούν ως «επιχείρηση» (σημείο 17 της Ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης).

- **Ενισχύσεις για τον πολιτισμό και τη διατήρηση της κληρονομιάς**

Δεδομένης της ιδιαίτερης φύσης τους, ορισμένες δραστηριότητες που σχετίζονται με τον **πολιτισμό, τη διατήρηση της κληρονομιάς και της φύσης** δύνανται να οργανωθούν με **μη εμπορικό τρόπο** και, ως εκ τούτου, να μην έχουν οικονομικό χαρακτήρα. **Η δημόσια χρηματοδότησή τους ενδεχομένως να μην αποτελεί κρατική ενίσχυση.** Η Επιτροπή θεωρεί ότι η δημόσια χρηματοδότηση δραστηριοτήτων πολιτισμού ή διαφύλαξης της κληρονομιάς οι οποίες διατίθενται δωρεάν στο ευρύ κοινό εκπληρώνει έναν απολύτως κοινωνικό και πολιτιστικό σκοπό, του οποίου ο χαρακτήρας είναι μη οικονομικός (σημείο 34 της Ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης).

Αντιθέτως, οι δραστηριότητες πολιτισμού ή διαφύλαξης της κληρονομιάς (συμπεριλαμβανομένης της διατήρησης της φύσης) που χρηματοδοτούνται κατά κύριο λόγο από τις εισφορές των επισκεπτών ή των χρηστών ή μέσω άλλων εμπορικών διευθετήσεων (για παράδειγμα, εμπορικές εκθέσεις, κινηματογράφοι, εμπορικές μουσικές παραστάσεις και φεστιβάλ) **θα πρέπει να θεωρείται ότι έχουν οικονομικό χαρακτήρα** (σημείο 35 της Ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης).

- **Παρεμβάσεις τοπικής εμβέλειας (τοπικός χαρακτήρας πράξεων)**

Η Επιτροπή σε ορισμένες από τις αποφάσεις της έχει κρίνει ότι, λόγω ειδικών περιστάσεων των υποθέσεων ένα «μέτρο είχε **καθαρά τοπικό αντίκτυπο** και κατά συνέπεια **δεν επηρέαζε καθόλου τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών.** Στις εν λόγω υποθέσεις η Επιτροπή διαπίστωσε, συγκεκριμένα, ότι ο δικαιούχος **παρείχε αγαθά ή υπηρεσίες σε μια περιορισμένη περιοχή ενός κράτους μέλους και ήταν απίθανο να προσελκύσει πελάτες από άλλα κράτη μέλη,** και ότι δεν μπορούσε να προβλεφθεί ότι το μέτρο δεν θα είχε παρά οριακές επιπτώσεις στις συνθήκες των διασυννοριακών επενδύσεων ή της εγκατάστασης» (σημείο 196 της Ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης). Στις περιπτώσεις αυτές δεν πληρούνται σωρευτικά τα κριτήρια που προαναφέρθηκαν και **δεν υφίσταται θέμα κρατικών ενισχύσεων.**

Τα κριτήρια που λαμβάνονται υπόψη κατά τη **εξέταση του τοπικού χαρακτήρα** ενός μέτρου περιλαμβάνουν κατά κύριο λόγο τα εξής:

α) η δραστηριότητα του δικαιούχου αφορά την **παροχή αγαθών και υπηρεσιών σε περιορισμένη γεωγραφική ζώνη επιρροής** εντός ενός κράτους μέλους

β) η δραστηριότητα εκτιμάται ότι είναι **απίθανο να προσελκύσει πελάτες από άλλα κράτη μέλη,** καθώς τα αγαθά και οι υπηρεσίες **απευθύνονται στον τοπικό πληθυσμό** άνευ διαφημιστική προβολής

γ) η κρατική χρηματοδότηση της δραστηριότητας θα έχει αμελητέο αντίκτυπο στις αγορές και τους καταναλωτές, καθώς **δεν προβλέπεται ότι θα προσελκύσει επενδυτές από άλλα κράτη μέλη** που θα θελήσουν να εγκατασταθούν στην εν λόγω περιοχή για να παρέχουν τη δραστηριότητα αυτή.

Στο πλαίσιο αυτό αξιολογούνται παράμετροι όπως:

- εάν η επιχείρηση **δραστηριοποιείται σε περιορισμένη περιοχή** εντός του κράτους μέλους **με μικρό πληθυσμό** (εν προκειμένω πρέπει να αποσαφηνίζεται ποιες περιοχές θα καλύπτονται από τις υπό χρηματοδότηση δομές και ποιος είναι ο πληθυσμός τους)
- εάν η δραστηριότητα του δικαιούχου **απευθύνεται κατά κύριο λόγο σε τοπικούς αποδέκτες – «πελάτες»,** λαμβάνοντας υπόψη το είδος και τα ειδικά (εγγενή) χαρακτηριστικά (πχ γλώσσα) της

δραστηριότητας, τον αριθμό και τον τόπο κατοικίας των χρηστών / πελατών του προϊόντος / υπηρεσίας, καθώς και το αμελητέο ποσοστό των πελατών από άλλα κράτη μέλη

- τον σκοπό του μέτρου, που **δεν θα πρέπει να είναι η αύξηση των δραστηριοτήτων του δικαιούχου** (γιατί τότε θα μπορούσε να προσελκύσει επενδυτές από άλλα κράτη μέλη)
- τυχόν ενδείξεις για **ενδιαφέρον επενδυτών από άλλα κράτη μέλη** να παρέχουν παρόμοιες υπηρεσίες / προϊόντα
- την **κατάσταση της σχετικής αγοράς** εν γένει (τοπική και όχι διεθνής), τόσο για τον δικαιούχο όσο και για τους ανταγωνιστές του και την **κατάσταση του δικαιούχου** (κύκλος εργασιών, δυναμικότητα υποδομών, μερίδιο αγοράς) ☐ το χαμηλό ποσό της κρατικής χρηματοδότησης.

- **Εξέταση στοιχείων δικαιούχων**

Προκειμένου **να επιβεβαιωθεί η μη κρατική ενίσχυση**, πρέπει κατά την υποβολή των προτάσεων οι δυνητικοί δικαιούχοι **να υποβάλλουν στοιχεία** τα οποία διασφαλίζουν ότι **η πρότασή τους δεν αποτελεί οικονομική δραστηριότητα**.

Σε περίπτωση **που αποτελεί οικονομική δραστηριότητα** πρέπει **να υποβάλλουν στοιχεία** τα οποία διασφαλίζουν ότι η χρηματοδότηση του έργου:

- **δεν δίνει πλεονέκτημα στους δικαιούχους**
- **δεν νοθεύει** ή απειλεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό ή να έχει επιπτώσεις στις συναλλαγές.

Εφόσον τα παραπάνω δεν μπορούν να αποδειχθούν τότε πρέπει να εξεταστεί η μικρή επίπτωση στις συναλλαγές (δραστηριότητες με τοπικό αντίκτυπο που δεν επηρεάζουν τις συναλλαγές – βλ. παραπάνω)

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η έννοια της κρατικής ενίσχυσης είναι μία αντικειμενική και νομική έννοια που ορίζεται απευθείας από τη ΣΛΕΕ και ερμηνεύεται από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, **στον συνημμένο Οδηγό για κρατικές ενισχύσεις δίνονται κατευθύνσεις / οδηγίες ώστε να εξετάζεται εάν η πράξη ενέχει στοιχεία κρατικής ενίσχυσης** (Συνημμένο αρχείο: 1c _ O.I.1 _ 1 _ ΠΑΡΑΡΤ _ III _ ΚΡΑΤΙΚΕΣ _ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ_v1_080517)

9. Χάρτης περιοχής παρέμβασης

ΧΑΡΤΗΣ 1: Περιοχή Παρέμβασης

ΧΑΡΤΗΣ 2: Περιοχή παρέμβασης

